

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 37.

V Ljubljani, v soboto 14. septembra 1901.

Letnik VI.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrť leta 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista.“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani. Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Somišljeniki-volivci v mestih in trgih!

Dne 19. t. m. imate voliti poslance v deželni zbor kranjski.

Združite svoje glasove kakor en mož na protiliberalne kandidate, ki so:

1. Za Ljubljano:

Ivan Kregar,

pasar in načelnik okrajne bolniške blagajne v Ljubljani.

Karol Pollak,

tovarnar v Ljubljani.

2. Za Idrijo:

Mihael Arko,

dekan v Idriji.

3. Za Kranj in Loko:

Anton Koblar,

dekan v Kranju.

4. Za Tržič, Radoljico in Kamnik:

Franc Špendal,

župnik v Tržiču.

5. Za Novo Mesto, Višnjo goro, Črnomelj, Metliko, Kostanjevico in Krško:

Josip Košiček,

posestnik v Novem Mestu.

(samostalni kandidat neodvisnih dolenskih meščanov in obrtnikov.)

Somišljeniki! Ne idite le sami na volišče za te kandidate, temuč agitujte tudi z vsemi silami zanje!

Gre se za to, da se neha bratomorni boj in deželni zbor postane mesto mirnega, treznega dela za blagor volivcev!

Proč z liberalnimi hujskači, ki od prepira žive — možem resnega krščanskega in ljudskega dela gaz!

Za volilna okraja Postojna-Vrhnika-Lož ter Ribnica-Kočevje še povemo svoje misli.

Liberalna pravica.

Iz Idrije.

Večkrat že so liberalci poudarjali, kako nedelavni, naravnost zanikerni so klerikalni poslanci. Vse, kar je delavec idrijski dosegel, vse so mu pridobili liberalni zastopniki. To ti ima „Jednakopravnost“ toliko slavošpevov na dr. Ferjančiča in dr. Majarona, da že kar presedajo samim liberalcem. Kar smešni so že, čujte le en stavek: „Da se je že o novem letu 1898. vpe-ljalo zastonsko žito, je znabiti neposredna zasluga dr. Majarona.“ No, tacih „znabiti“ lahko nabobnate kolikor vam drago, pomagali si pa ne bode s tem prav nič, ker „znabiti“ pa tudi ni res. Ali o dr. Ferjančiču piše zadnja „Jednakopravnost“: „Saj Idrijčanje nismo tako mladi, da ne bi vedli, kdo je bil prvi, ki je v državnem zboru pred okoli 12 leti točno naslikal tužne razmere idrijskih delavcev in paznikov. Dr. Ferjančič tedaj niti poslanec idrijskega mesta ni

bil, ampak je zastopal notranjske kmetске občine in vendar je v državnem zboru nastopil kot zagovornik idrijskega delavstva. Saj vendar še niso vsi tisti idrijski delavci pomrli, ki so pred 11 leti v dolgi vrsti ob cesti pričakovali dr. Ferjančiča, da bi ga hvaležno pozdravili za njegove delavske govore v državnem zboru. Takrat se je sprožilo idrijsko delavsko vprašanje, takrat je idrijski delavec spoznal, da ima še svoje prijatelje in zagovornike, da jih pa ne more najti med — klerikalci.“ Tako o delovanju naprednega dr. Ferjančiča.

Ob istem času, ko je dr. Ferjančič imel oni govor, je bil deželni poslanec idrijski marljivi učitelj Feliks Stegnar. Pripadal je katoliško narodni stranki. To je zadosten vzrok za liberalce, da lahko trobijo: „Za nič je bil!“ V članku „Oj Idrija!“ se ga „Jednakopravnost“ lepo spominja z besedami: „Ko se je pa leta 1895 šlo za novega deželnega poslanca, hotela je klerikalna stranka uriniti Idriji zopet moža, ki jo je celih 12 let poprej zastopal brez najmanjšega vspeha in tudi najmanjše brige.“

Tako je bilo vedno, kar je liberalno, to je zlato, kar je klerikalno, to je blato. A dragim liberalcem obudimo danes malo spominov na pretekla leta. Potrebni so tega opominjanja, ker jim spomin peša. Saj so se jim možgani toliko omeščali, da celo ne vedo več, da je dr. Ferjančič govoril oni sloviti govor v državni zbornici 19. decembra 1891, torej bode sedaj 10, ne 12 let. Vsekako tudi ne bo resnica, da bi bili delavci „hvaležno pozdravili“ dr. Ferjančiča eno leto prej, predno je govoril v državnem zboru.

Ker smo že liberalnemu spominu nekoliko pomagali glede časa, gotovo ustrezemo naprednjakom, ako jim opomnimo še, po kaki poti je prišlo do onega govora. Naši liberalci so še tako mladi, da vedo edino, kdo je bil prvi, ki je v državnem zboru pred okoli 10 leti (ne 12) točno naslikal tužne razmere idrijskih delavcev in paznikov. Predno pa se poda kaka slika, treba je precej dela. To so prezrli naši naprednjaki. Povedati nočejo, kdo je nabiral gradivo za ono tožno sliko. Povedati nočejo radi tega, ker bi morali pohvaliti klerikalnega poslanca Feliksa Stegnarja, ter bi na laži obstali s svojo trditvijo, da je imenovani mož 12 let zastopal Idrijo brez najmanjšega vspeha in najmanjše brige. Ljudstvo pa naj zve resnico. Na dan ž njo! Govore naj pisma, katera imamo v rokah. Stvar je silno zanimiva.

I. Liberalci nad vse povzdigujejo dr. Ferjančiča, ker je prvi spregovoril v državnem zboru za idrijsko delavstvo. Kdo pa je opozoril delavce na državne poslance sploh, kdo zbiral gradivo za oni govor? Čujmo!

Sredi leta 1890 je pisal delavec K. dežel-nemu poslancu Stegnarju pismo, v katerem mu je tožil o žalostnem stanju idrijskih rudarjev ter vprašal, ali bi kaj pomagalo, če napravi delavstvo prošnjo na Njega veličanstvo. Stegnar mu je odpisal 24. julija 1890: „Vsebina Vašega cenjenega dopisa mi sega globoko v srce, ker je žal — prav tužna resnica, katero predrugati bi prav težavno; a z vztrajnim trkanjem bode se s časoma vendar moglo kaj doseči, samo da se enkrat prične. Meni je prav ljubo, da ste se name obrnili, pa ne zato, da bi mi bilo mogoče vse z jednim mahljejem vse na bolje obrniti, marveč, da Vam s svojo

slabo pripomočjo stojim na strani in storim, kar mi je mogoče, da se Vaše upravičene želje dejansko vresničijo.“ Dalje razlaga svoje misli o nameravani prošnji, potem nadaljuje: „Tretje vprašanje je: „Ali ste rudarji že katerikrat iskali pomoči v državnem zboru?? Tam je prvo mesto, da se glas povzdigne in razloži, v kakem stanu je rudarjevo življenje. Državni zbor lahko sklene, da se v državni proračun za povišano mezdo (dnino) postavi večja svota; sicer gre to težko, a če bi Vaš g. dr. Poklukar leto za letom opisaval žalostne Vaše razmere in če bi ga drugi gospodje, posebno finančni odsek podpirali, gotovo bi prišlo enkrat to vprašanje do ugodne rešitve. Ako nastopimo to pot, potem je vsaj upati, da se enkrat za Vas kaj stori. In v tem bi Vas mogel jaz nekoliko podpirati, kar bom rad storil, saj je to moja dolžnost Ko enkrat spravimo reč v pravi tir, potem bomo še Šukljeja, Kluna, Hrena obdelali. To pa je treba vsako leto, dokler ne pride v javnost po državnem zboru. V ta namen je pa velikokrat treba pisati, in tu Vam je moja mala pomoč na razpolaganje.“

Hej, liberalci, kdo je opozoril na državni zbor? Vaš dr. Ferjančič? Vaš dr. Majaron?

V pismu dne 11. avgusta 1890 Stegnar zopet priporoča, naj napravijo rudarji prošnjo „do visokega državnega zbora“. „V tej prošnji je treba vse okoliščine rudarjevega stanu, trpljenje in bedno stanje natančno opisati Državni poslanci imajo priliko pri državnega proračuna obravnavi povedati, koliko idrijski rudnik nese in koliko imajo delavci plače. Navada je, da povodom teh obravnav dobi vlada naročilo, da ali sama kaj ukrene, ali pa, da pripravi novi službeni ali plačilni red za rudarje. S tem sem označil pot, po kateri je hoditi.“

Dne 21. septembra 1890 sta bila dva delavca iz Idrije pri Stegnarju. Poslanec je obljubil, da sestavi spomenico o žalostnih idrijskih razmerah. Nato se je pričelo dopisovanje med poslancem Stegnarjem in idrijskimi zaupniki. Kako živahno je bilo to dopisovanje, kaže kopica pisem pred nami. Stegnar je napisal 22 vprašanj, na katera naj mu odgovore zaupniki. Vprašanja so se tikala vseh razmer tedanjih interimalnih in stabilnih delavcev, kakor dela, zdravja, življenja, nevarnosti, stanovanja i. t. d.

Ko je dobil od zaupnikov odgovor na svoja vprašanja, sestavil je Stegnar obširno „Spomenico o gmotnem stanju rudarskega stanu v Idriji“, kjer je natančno opisal vse tedanje tužne razmere stalnih in nestalnih delavcev. To spomenico je izročil Stegnar v novembru 1890 dr. Ferjančiču. Poklukarju je ni izročil, ker ta ni nameraval kot deželni glavar več kandidirati v državni zbor pri volitvah spomladi. Dr. Ferjančiču ravno pa je izročil popolnoma iz jasnega razloga: Po Poklukarju je najumestneje, da zastopa v državnem zboru idrijske delavce zastopnik kmetjskih občin okrog Idrije, v katerih stanuje mnogo rudarjev.

Jeden zaupnik je bil primudil s svojimi podatki, kakor pravi v pismu 9. decembra 1890, „ker ni mogel tako naglo uradnih spisov iz kancelije dobiti“. Poslal je 2. decembra 1890. spis, v katerem je nabral zanesljivega gradiva

za spomenico, kolikor je bilo v njegovi moči. Priložil je tudi priloge, namreč: Lohnstatutus l. 1886, Seznamek najnižje plačanih delavcev l. 1890., Getreideabzüge, Provisorischer Lohnstatutus für die Maschinenwärter und Heizer in Verzeichnis der Masch.-Wärter, Gehilfen und Heizer mit 1. Juli 1890.

Ker je bila spomenica že sestavljena ter jo je bil Stegnar že izročil dr. Ferjančiču, imenovanega gradiva ni mogel več porabiti, da bi izpopolnil spomenico. Izročil je tedaj oni spis kakor tudi priloge istemu dr. Ferjančiču. To potrjuje tudi pismo rudarja, ki mu je bil imenovane stvari poslal, z dne 18. maja 1891.: „Lepa Vam hvala, velecejenji gospod, ker ste se toliko trudili in vso našo stvar izročili g. dr. Ferjančiču, kateri bo gotovo delal v korist idrijskih delavcev, kolikor bo v njega moči... Vse svoje nade in zaupanje stavimo edino le v Vas ter se nadajamo, da boste i še nadalje delali združeno z dr. Ferjančičem v korist idrijskih delavcev.“

II. Kaj je dr. Ferjančič govoril v državnem zboru 10. decembra 1890.? V prvi polovici svojega govora glede plač idrijskih delavcev dokazuje s številkami, kako nizek je zaslužek, da, koliko delavcev je prišlo v l. 1890. pod določeno dnino. Od kod je vzel dr. Ferjančič te podatke? Iz zgoraj navedenega seznamka najnižje plačanih delavcev leta 1890., katerega je bil preskrbel zaupnik Stegnarjev ter mu ga 2. decembra 1890. za spomenico — žal prepozno — poslal. Izvirnik imamo v rokah.

To polovico govora končuje dr. Ferjančič z resolucijo, obstoječo iz petih točk. Odkod ta resolucija? Privzeta je doslovno iz prej omenjenega spisa Stegnarjevega zaupnika, ki je sestavil omenjeni spis na Stegnarjevo prošnjo za spomenico, pa prepozno doposlal. Tudi ta izvirnik imamo v rokah.

V drugi polovici svojega govora dokazuje dr. Ferjančič, koliko nese državi idrijski rudnik dobička, kako malo pa porabi država za delavstvo. Ali ni poslanec Stegnar pisal že 11. avgusta 1890, da bode treba to v državnem zboru povdarjati?

Ali je torej res, kar piše „Jednakopravnost“, da je Stegnar celih dvanajst let zastopal Idrijo „brez najmanjšega vspeha in tudi najmanjše brige“? Ali ni ravno „klerikalec“ Stegnar povzročil, da je prišlo delavsko vprašanje idrijsko v pravi tir? Ali se ni katoliško-narodni zastopnik največ trudil, da se pokažejo tužne razmere idrijskih delavcev v pravi luči? Nečastno je, marljivega moža in ž njim celo stranko tako ostudno obrekovati. Le brezvestni liberalci so zmožni take častikraje. Prav sramotno je tako pisati, ko so vendar še živi zaupniki in dr. Ferjančič.

Dr. Ferjančič je posredno sam priznal, kdo ima pri tem gibanju lepe zasluge. Poslal je namreč Stegnarju že naslednji dan stenografski zapisnik državnoborske seje dne 10. decembra 1890, ko je sam govoril, ter pisal: „Dovoljujem si Vam poslati zapisnik o svojem govoru, v katerem tudi razpravljam razmere idrijskih rudokopov.“

Poslanec Stegnar je oskrbel takoj prevod za „Slovenca“ v svesti si, da bode s tem pokazal, koliko se je trudil za svoje volilce.

Še jasnejši dokaz, da je res Stegnar bil v najtesnejši zvezi z delavnimi zaupniki, podal je dr. Ferjančič dne 15. decembra 1891, ko se je pismeno obrnil na imenovanega tovariša, naj pomiri zaupnike, ako se morda bojé, da bi se zvedelo, po kakí poti je prišel do onega obteževalnega gradiva. Piše doslovno: „Cenjeni g. kolega! „Slov. Nar.“ je silno nerodno izrazil, da me je minister prosil, da mu posodim gradivo, katero mi je služilo za idrijske razmere. To je istina, a je prej pristavil, da naj se ne bojim, da bi se informantom kaj zgodilo. Pod tem pogojem in da ne pošlje izročene originala, ampak pri ministerstvu napravljeni odpis v preiskovanje, sem mu izročil zaznamek onih nizkih zaslužkov, med katerimi je eden 6/2 za celi mesec. Minister mi je včeraj seznam dal nazaj in pristavil, da je dal odpis napraviti v svoji prezidijski pisarni. Če bi bilo treba koga pomiriti, storite to, sicer je pa minister tako blago-

hoten, da se zanašam, da se bo na pritožbe oziral. Srčnim pozdravom Ferjančič.“

Ako Stegnar ni bil v nikaki zvezi z zaupniki in nabranim gradivom, čemu se obrača dr. Ferjančič nanj, da bi potolažil boječe zbiratelje?

Ničesar ni storil Stegnar, pravijo liberalci ki bi se radi in se radi okoriščajo z delom družih, ker niso sami zmožni za delovanje. Govoré naj pa pač najkompetentnejše priče, to so zaupniki sami.

Dne 20. decembra 1891 — torej deset dni po Ferjančičevem govoru — je pisal delavec-zaupnik poslancu Stegnarju: „Velecejenji gospod! Veliko radost vzbudil je dr. Ferjančiča govor v državnem zboru med idrijskimi delavci. V resnici, krepko se je potegnil gosp. dr. Ferjančič za nas uboge rudarje, samo ako bo imelo kaj vspeha... Kar se tiče Vas, velecejenji gosp. se o Vas ne govori mnogo po Idriji, da ste Vi to stvar delali in jo potem izročili dr. Ferjančiču, znano je le ožjim prijateljem mojim, ki so po vsem zanesljivi možje. Ker ste nas prosili, da moramo le tajno delati, smo Vas tudi ubogali ter kolikor je bilo mogoče delali na skrivnem. V nedeljo, dne 13. decembra poslali smo telegram g. dr. Ferjančiču na Dunaj. Treba bode tudi poslati zahvalo Vam, Velecejenji gospod, in dr. Ferjančiču naravnost, in v slovenske časnike posebej, zakaj, ker gotovo smemo upati, da bode vsled onega govora kaj zboljšanja plače pri našem rudniku... Bodite pozdravljeni J. O.“

Še eno priznanje! „Velecejenji gospod! Oba slovenska dnevnika priobčila sta ta teden dopis, kakor ste Vi svetovali, da se na ta način izve mnenje rudarjev tudi med svetom in da se ne more podtikati dr. Ferjančiču, da si je on vsoto stvar sam izmislil. Želeti bi bilo, da bi tudi uredništvo „Domoljuba“ oni dopis ponatisniti blagovolilo. Dopis bil je tako sestavljen, kakor ste ga Vi želeli, opustila se je vsa hvala, kolikor je bilo mogoče, omenilo se ni nič Vaših velikih zaslug, ki ste jih pri tem imeli, ker vem, da tega ne želite, da bi se Vaše ime pred svetom objavilo, a srca ubogih rudarjev Vam bodo za to vedno hvaležna. Zdaj hočemo pa tiho upati in pričakovati boljših časov... Priporočaje se Vaši milosti ostajam nadalje Vam udani J. O. V Idriji, 17. jan. 1892.“

Opozarjamo, da podpisani J. O. ni pripadal tedaj in tudi sedaj ne pripada katoliško-narodni stranki, marveč narodni napredni. Zaupniki pa niso bili samo iz delavskega bralnega društva, marveč tudi odločno katoliški možje. Kako ostudno je torej, da liberalci napadajo sedaj katoliško-narodne zastopnike, ko so se vendar ti prvi potezali, da se zboljšajo razmere. Pri Stegnarju ni treba nobenega „znabiti“, s čimur dokazujejo liberalci delovanje Majarona. Kratiti zasluge nasprotnikom ter se ž njimi okoriščati, to je „jednakopravnost“ onih, ki gore za „Jednakopravnost“. Volivci, pokažite sedaj dejansko, da ne zaupate liberalcem. Dr. Majarona ne, ker pripada oni stranki, katera ne ume delati za delavca. Stegnarja so odpravili, ker je delal, pa ni bil njih stranke. Koblarja so povzdigovali idrijski naprednjaki, dokler so ga šteli za svojega, ko pa je pristopil katoliško-narodni stranki, blatili so delavnega moža, kakor bi bil najnezmogljivejši človek na svetu. Zadosti bodi! Sodimo pa enkrat mi volivci nad liberalci, kateri sovražijo delo in delavnega moža!

Izvirni dopisi.

Iz Kranja, dne 10. sept. (Izv. dopis.) Z velikim navdušenjem smo brali preteklo nedeljo v „Slov. Narodu“ apologijo kandidata za deželni zbor g. Cirila Pirca. Res ni mogoče, da bi še kdo drugi vedel za vse te tajne vrline našega kandidata, kakor on sam. Zato se ne bomo motili, če ta slavospev pripisujemo njegovemu peresu. Izvedeli smo marsikaj, kar nam dosedaj še ni bilo znano. Tako smo sedaj popolnoma prepričani, da so Cirila Pirca le družbinske razmere prisilile, da je obesil juristarijo na kol. Gotovo je to rad storil, saj je imel že takrat, ko mu je umrl brat, dobro štetih 14 semestrov juridičnih

študij. „Prenaglo je šlo“, je rekel polž, ki je sedem let čez plot lezel, potem pa doli cmoknil.

Vest, da je meščanski volilni odbor g. Pirca proglasil za kandidata, nas ni prav nič presenetila. Imena članov tega odbora še niso bila objavljena, toraj ne vemo, če ta odbor obstoja, in če obstoja, tedaj ima v njem gotovo prvo besedo g. Ciril Pirc, ki je bil tako „neustrašen“, da je samega sebe predlagal za kandidata.

O Pirčevi naprednosti do sedaj pri nas ni še sledu. Ravno mestni odbor ne more naprej, odkar je Pirc prevzel referate, on ovira vsako napredno stremljenje našega mesta.

Prvi Pirčev referat „cesarska pošta“ se še do danes ni vresničil. Referiral je o nji toliko časa brezuspešno, da se je sam naveličal. Nič boljše se ne godi našemu vodovodu, ki je postal že tako „idealen“, da se ne bo nikdar uresničil. Kaj pa še le elektrika! Dasi jo je Pirc pričel takoj študirati, ko se je naveličal juristarije, je vendar še le prišel do tja, kakor z juristarijo. Zato je bil prav vesel, da ga je rešil iz zadrege trgovec K., ki uvaja sedaj elektriko v našem mestu. Ciril Pirc in ves mestni zastop s svojo liberalno inteligenco ni bil tega zmožen, dasi ima mesto zato vse pogoje na razpolago. Pustili so vse ležati, da jim je spreten trgovec referat in dobiček izvil iz rok. To je napredno gospodarstvo po Pirčevem receptu!

Mogoče, da se bodo Kranjcem enkrat oči odprle, samo če ne bo prepozno. G. Ciril Pirc ima, ali vsaj hoče imeti, povsod „prvo besedo“, le škoda, da nima tudi zadnje. To si je previdno pridržal gospod patron, ki ima nad njegovimi nazori neko tajno moč, dasi učenosti ni jedel z veliko žlico in od prve realke naprej sploh ni videl dosti šole. Zna se pa obdati z nekim „nimbusom“, ki imponira celo učenemu Pircu.

Četudi je g. Pirc odločen liberalci, vendar sedaj škili po drugih strankah, kje da bi vjel kak glasek za-se. Agituje celo pri malkontentih, katerih mu pa ne bo obsedel nobeden, ker predbro vedo, koga bi on zastopal v deželnem zboru.

Politiški pregled.

Deželni zbor isterski. Dne 14. t. m. ob 11. uri dopoldne se zopet snide isterski deželni zbor in sicer v Kopru.

Čehi bodo v državnem zboru predlagali spremembo poslovnika, jezikovno vprašanje bodo za sedaj pustili suspenso. Grof Belcredi je odložil svoj državnoborski mandat, da omogoči izvolitev dr. Brafa, moža Riegrove hčere.

Demonstracije v Zadru. V Zadru so Italijani uprizorili dne 9. t. m. javne nemire. Napadli so romarje vračajoče se s Trsta in celo ženske, ker iste niso hotele odstraniti hrvaških trobojnic. Baje se razglasi v Zadru obsedno stanje.

Rusija in Balkan. Brzjav prinaša poročilo o nenavadnem gibanju ruskih čet ob rumunski meji. Ob Prutu baje stoji že okoli 200.000 ruskih vojakov in poroča se še o novih pomikanjih ruskega vojaštva proti vzhodu. Iz tega bi se dalo sklepati, da stoje stvari tam doli celo resneje, nego se je izreklo iz časopisov. Kajti ako se Rusija odloči za tak korak, potem je že dokaj resno. Vsekako velja to razmeram o Macedoniji, katerim se utegnejo pridružiti še druge neprilike. Rusije naloga je čuvati nad tem, da na Balkanu ne nastane velik požar.

Kitajski poslanik pri nemškem cesarju. Princ Tsun, odposlanik kitajske vlade je bil te dni sprejet pri nemškem cesarju v gradu Potsdam. Spremljal ga je samo eden tolmač. Princ Tsun je prišel izrečno z nalogom kitajske vlade, da prosi odpusčenja zaradi umora nemškega poslanika Kettelerja v Peking. Listi pripisujejo tej avdijenci pa še drugo politično važnost, o kateri pa še ni nič določnega v javnosti.

Napad na Mac Kinleya. Na predsednika zjedinjenih severnih držav Mac Kinleya je v petek teden pop. izvršen bil atentat. Predsednik se je mudil v mestu Buffalo, posetivši ondoto razstavo, ko je pa Mac-Kinley pregledaval razne razpostavljene stvari, se mu približa zločinec anarhist, ga prime z levo roko za ramo in

vstrelili dvakrat v prsi predsednika. Jednemu strelu se je Mac Kinley izognil, drugi pa ga je zadel v prsi. Prenesli so ga v prostore pripravljene za bolnišnico in zdravniki so mu precej iz rane kroglo izvlekli. Mac Kinley je nevarno ranjen, vendar je upati, da okrevi.

Vojna v južni Afriki. Anglija se nahaja sedaj v jako kritičnem položaju, katerega se da najbolje označiti z besedami: naprej ne vem, nazaj ne smem! Ako bi bili angleški politiki pred izbruhom južnoafriške vojne vedeli, da zagazijo tako globoko v močvirje, iz katerega se jim bo nemogoče izvleči, bili bi gotovo opustili misel na zaposedenje južnoafriških republik! Ali sedaj so na plesu in morajo dalje plesati, ali pa sramotno popihati jo v svojo domovino. Gotovo si niso pričakovali nikdar, da bo njim, mogočnim Angležem, delal mali burski narod toliko preglavice. Česar ne morejo doseči z orožjem v roki, hoteli bi doseči s papirnatimi proklamacijami. No, smešno bi bilo le misliti, da bi se isti Buri, ki se ne plašijo neštevilnih angleških topov in pušk, ustrašili pred proklamacijami. Kako naj sedanja demoralizirana in zmanjšana Kitchenerjeva vojska opravi delo, katero ni mogla opraviti niti sveža in močna Robertsova armada?! Kako naj dalje Angleži premagajo Bure, ko niti ne vedo, kje se ti nahajajo prav za prav? Svoječasno je bil lord Kitchener vse lepo uredil, da zajame in popolnoma potolče Bure na severni strani Transvaala. Ko pa je po dolgem trudu s svojo ogromno in neokretno armado došel tja gori, bili so Buri že davno ravno na nasprotni strani, t. j. na jugu Kaplandije, na angleški posesti, kjer so napadali vlake, ki so dovažali Angležem živil in drugih potrebščin, vsled česar se je moral Kitchener zopet povrniti s svojimi četami. Angleži niso sedaj nikjer varni pred burskimi četami. Le-te so povsod in nikjer. Kjer jih Angleži najmanj pričakujejo se iste pojavljajo in jih napadajo; kadar jih pa hočejo Angleži loviti, zginjajo Buri kakor kavra. Poleg vsega tega se vedno bolj širi ustaja v Kaplandiji in za Anglijo je vedno manj upanja, da bi mogla premagati Bure ter tako dokončati južnoafriško vojno.

Domače novice.

Slajna zmaga na deželi! Pretekli četrtek je govorilo slovensko ljudstvo na Kranjskem. V ogromni večini je obsodilo ostudni „Narodov“, „Rodoljubov“, in „Gorenjčev“ liberalizem. Proti kandidatom, katere so priporočali ti umazani listi, zmagalo je petnajst krščansko mislečih kandidatov, katere je priporočal tudi naš list. Sosebno na Gorenjskem so kmetje kar najodločnejše vrgli Pirčevega „Gorenjca“ na gnoj. Številke, katere so vrli gorenjski kmetje v kmetskih občinah dali od nas priporočanemu kandidatu, niso že več navaden poraz za politiko Cirila Pirca, ampak prave moralne klofute. Najvišja številka, katero je kak Pirčev kandidat dobil na posameznem volišču je številka 57, ostale so pa dosti nižje, in je samo jedna nad 30, ponekod jih še nič ni in se blišče samo stotine naših glasov za Detelo, Brejca, Pogačnika in Mejčca. Posebno imenitno so nabili Pirčevega kandidata v Smledniku, kjer je Pirčev kandidat-baron Lazzarini doma. Celo ondi sta naša kandidata dobila vsak okolo 90 glasov, Lazzarini pa 9 glasov. Prav nič previdno bi ne bilo torej od gorenjskih mestnih volivcev, ako bi sedaj pobirali to, kar je na tisoče in tisoče ljudstva zavrglo in bi se hoteli v nasprotje staviti z ogromno večino našega naroda. Dr. Tavčar se je javno bahal, da bodo njegovi pristaši pridobili 4 nove mandate, a pridobili niso nobenega, pač pa so zgubili mandat v okraju Ribnica-Kočevje, katerega je doslej zastopal sodnik Višnikar. Ondi je sedaj zmagal z veliko večino slovenskih glasov in proti raznim sleparstvom krščansko misleči učitelj Jaklič, kar nas posebno veseli, ker s tem smo pokazali, da naše učiteljsvo odlikujemo s poslanstvom v kraju, kjer smo gotovi zmage in da nismo taki kot liberalci, ki so postavili svo-

jega Jelenca lani v peto skupino, da je blamiral sebe in napredno učiteljsvo. V istem okraju je izvoljen tudi naš kandidat Pakiž. Tavčarjevim pristašem se je posrečilo z nezadovoljno večino ohraniti le vipavsko-idrijski mandat v rokah Ivana Božiča, a ta Ivan Božič ni dobil večine niti v vipavskem okraju, kjer je doma, ampak pomagati mu je moral do večine idrijski okraj, v katerem so nasprotniki silovito delali z lažmi in denarjem. Posebno vesela pa je zmaga tudi na Dolenjskem. Ondi so se Tavčarjevim pristašem omajale občine, ki so doslej vedno ž njimi volile in večina je pristopila na našo stran, za Dularja dr. Schweitzerja, dr. Zitnika in Košaka. Notranjska je v svoji veliki večini naša in izvoljena sta dr. Krek in Drobnič. Proti Drobniču ni nič pomagalo, da ga je „Narod“ psoval s kravarjem. Zmagal je sijajno in Francelj Medica iz Št. Petra, je moral skriti za zmago liberalnih kandidatov pripravljeno razsvetljavo. Napredni volivni odbor si v ljubljanski okolici niti ni upal postaviti oficijelnega kandidata proti dr. Šusteršiču, ki je kandidiral v ljubljanski okolici. Tu bi lahko „Narodovci“ pokazali kaj zmorejo proti dr. Šusteršiču, ki jim je kandidiral pred nosom. Ali — nič niso upali, nekateri so rili po tistem za vrhniškega Jelovška, ki je pa propadel kakor je dolg in širok. Celo na Vrhniki, kjer je Jelovšek župan, sta dobila Povše in Šusteršič vsak 200 glasov, Jelovšek pa — 16. Živili Vrhnicanje, ki ste tako krepko poplašali Jelovškovo „značajnost“! Povše in Šusteršič sta izvoljena uprav sijajno. Tudi Belokranjci so se vrlo držali za zaslužnega svojega Pfeiferja in za Tavčarjevo Ščetino niso marali. Od zadnjih državnoborskih volitev se je število naših glasov jako pomnožilo. Mi se veselimo, ker so nam te volitve zopet dokazale, da je ogromna večina našega naroda na naši strani. Zato tem pogumnejše stopamo v nadaljni boj za pravico in resnico, pomneč besed vojvode starih Slovencev Davorita: „Mi smo navajeni zemlje dobivati, ne pa zgubivati, ne udamo se, dokler bo kaj solnce nad nami, dokler bo kaj boja.“ In tem besedam pristavljamo: „Ne udamo se, dokler bo kaj solnce nad nami, dokler bo kaj moči v nas, da bomo branili svoje ljudstvo!“

Volivci v Kranju in Škofji Loki! V četrtek je v Vaših rokah, da si izberete vrednega zastopnika tako odličnih mest kakor sta Kranj in Loka. V tej skupini kandiduje g. Anton Koblar, dekan v Kranju, ki je pred leti Vaše koristi že zastopal v državnem zboru. Tudi najhujši nasprotnik mu mora pripoznati, da je vzorno zastopal mesti Kranj in Loko in da se je za svoje volivce res brigal. Da ga ni pozneje izpodrinilo strankarstvo, od katerega izvestni hujskači žive, bil bi dosegel kot poslanec lepih uspehov, ker ga diči izredna nadarjenost in velika delavnost. Za njim je prišel v državni zbor dr. Ferjančič, ki se je le ob volitvah brigal za Vaše glasove, storil in delal pa ni nič za Vas. Sedaj Vam ponujajo „Narodovci“ jednega glavnih hujskačev svojih, Vi pa kot zavedni možje kot en mož zagromite: Ne maramo ga! Naš deželni poslanec bo Anton Koblar, dekan v Kranju, ki je že pokazal, da zna Kranj in Loko spretno, umno in vstrajno zastopati!

Volivci! Nasprotniki bodo te dni razširjali o naših kandidatih najrazličnejše laži. Ne verujte nasprotnikom ničesar, ampak samozavestno preko nasprotnih spletk stopajte na volišče!

Idrijskim volivcem! 19. septembra bomo poslali svojega zastopnika v deželni zbor. Liberalna stranka ponuja dr. Majarona. Sramotno bi bilo za Idrijo, ako bi sama ne imela prav nobenega moža v svoji sredi, ki bi bil toliko vreden in zmožen, da ga lahko pošlje v deželni zbor. Ako ima Idrija to prednost, da sama pošlje svojega zastopnika, porabimo to in pošljimo iz svoje srede moža, od katerega bomo lahko vsak čas zahtevali odgovor. Potreb imamo mnogo, dr. Majaron ni nikdar spregovoril v deželni zbornici, da bi se potegnil za naše potrebe: mož jih pač ne pozna, saj v našo sredo ni prihajal. Volimo torej soglasno kandidata Mih. Arko. Poznamo ga vsi, kako delaven in in sposoben je, prebiva vedno v naši sredi, zato se bomo vsaki čas lahko nan obračali. Ne dajte

se, volivci, premotiti nobenemu liberalnemu agitatorju, slednji zapiši na glasovnico: Mihael Arko, mestni župnik in dekan v Idriji.

Volivno gibanje. V okrajih Tržič, Radoljica in Kamnik kandiduje proti dr. Ferjančiču mož iz volivnega okraja župnik Franc Špendal iz Tržiča. Volivci so se že precej naveličali vednih praznih Ferjančičevih obljub in hočejo voliti g. Špendala, ki njihove razmere dobro pozna. — V dolenjskih mestih so neodvisni obrtniki postavili kandidatom obrtnika g. Košiček iz Novega Mesta. Tako je prav! Namestu prepirača dr. Tavčarja, ki s svojimi zdražbami ovira vsako resno delo mej nami, naj pride v deželno zbornico mož dela!

Volivcem v Ljubljani priporočamo, da oddajo svoje glasove za g. Ivana Kregarja, pasarja in načelnika bolniške blagajne v Ljubljani in za g. Karola Pollaka, tovarnarja v Ljubljani. Od „Narodove“ strani kandiduje Peter Grasselli, ki še za župana ni bil dober. Ves čas se ni ta mož zavzel za svoje volivce in sedaj hoče od Ljubljančanov zopet deželno poslanstvo. Ali menda misli, da so ljubljanski volivci še vedno na tistem političnem stališču, ko so volili znanega Kušarja. Za svojo „delavnost“ naj se Peter Grasselli zadovolji z dobro plačano službo pri užitninskem zakupu, katero so mu naklonili politični prijatelji. Skupno s Petrom Grasselijem kandidira Ivan Hribar, kateremu tudi ne zaupamo. Čas je že, da pride v Ljubljani v deželni zbor zastopnik obrtništva, za to kandidiramo g. Ivana Kregarja, ki je že pri okrajni bolniški blagajni pokazal, da je vreden zaupanja in da je mož vstrajnega dela in g. Karola Pollaka, ki je izboren gospodar in vreden splošnega spoštovanja. Volivci ljubljanski, volite ta dva moža! Volitev je tajna in nihče ne bo vedel kaj ste zapisali na listke.

Na kateri strani je slovensko ljudstvo. Letos je bilo pri deželnozbornski volitvi v kmetčkih skupinah oddanih 26.714 glasov in sicer za protiliberalne kandidate 20.124 glasov, brez liberalnih glasov, katere so nekateri naši poslanci dobili. Za liberalne kandidate je bilo letos oddanih 5680 glasov, če ne štejemo 910 za liberalce oddanih kočevskih nemških glasov, torej okroglo protiliberalnih glasov okroglo 20.100 liberalnih glasov samo 5600. Lani je bilo pri državnoborski volitvi v kmečkih skupinah oddanih protiliberalnih glasov 18.949, liberalnih 7700, napredovali smo torej za 1200 glasov, liberalci so pa nazadovali za 1700 glasov. Slava zavednim volivcem!

Razmerje glasov pri deželnozbornski volitvi. Dne 12. septembra je bilo naslednje razmerje veljavnih glasov: Okraj Kranj-Škofjaloka: Detela 2569, dr. Brejc 2352, nasprotni Lazzarini 213. — Okraj Radoljica: Pogačnik 1230, nasprotni Čop 277. — Okraj Kamnik: Mejč 2037, nasprotni Stare 232, Zarnik 42. — Ljubljanska okolica: dr. Šusteršič 2591, Povše 2766, nasprotni Jelovšek 193. — Okraj Postojna, Logatec, Senožec-Lož-Bistrica-Cirknica: dr. Krek 1956, Drobnič 1953, nasprotni Arko 1668, Ambrožič 1658. — Okraj Vipava-Idrija: Habe 785, nasprotni Božič 892. — Okraj Novomesto-Kostanjevica-Krško: Dular 2408, nasprotni Globočnik 1062, Lapajne 35. V tem okraju so protiliberalni glasovi od zadnje deželnozbornske volitve narastli za 800 glasov. — Okraj Trebnje-Višnja gora-Žužemperk-Mokronog-Litija-Radeče: Košak 4661, Žitnik 4048, dr. Schweitzer 3974, nasprotni Bukovec 1029, Zupančič 1015, Vehovec 96, Brce 69. — Okraj Ribnica-Kočevje: Pakiž 2489, Jaklič 1553, nasprotni Višnikar 1189, Rus 23. — Črnomelj-Metlika: Pfeifer 1164, nasprotni Ščetina 414. — Te številke kažejo, da je naše ljudstvo korenito obračunalo z ostudnim liberalizmom.

Sodba „Soča“ o „Narodu“. Goriška „Soča“ je imela l. 1898 nekaj jasnih trenotkov. Ako se pomisli da sedaj „Soča“ še ostudnejše piše nego „Narod“ in jo „Narod“ radi tega hvali, je pač zaničljivo, kar je „Soča“ sama pisala l. 1898 o taki pisavi. „Soča“ je takrat pisala: „Narod“ ima izborni čifutsko šolo, saj je še dolgo časa pri nas le en sam glas o njem, da je to prvi slovenski — čifutskilist, prava

pravcata „Nova Preša“. Tolike nesramnosti nismo bili vajeni na Slovenskem „Edinost“ zdaj ve, kakor mi v Gorici, da s takim listom je izključena dostojna polemika, kajti, kjer ni najti primitivnih znakov poštenosti — je človek vsak hip v nevarnosti, da bo zavratno napaden in razmesarjen. — Ali čujete te svoje besede Andrej Gabršček. Takrat ste tudi pisarili, naj se „Narod“ iz Goriške vrača in sedaj se pritožujete, da goriški rodoljubi postopajo proti Vaši „Soči“, ki je postala še nesramnejša nego „Narod“. Ako ste bili še l. 1898 v švesti si, da je „Narod“ prvi slovenski čifutski list, ali so Vas morda poštenost, nesebičnost doslednost, pripravile do tega, da ste postali „prvega slovenskega čifutskega lista“ — filijalka?

Iz Železnikov se nam piše: Ogorčenost ljudstva v naši dolini se še ni poglobila, ker je tako dobro gospodaril zaupnik narodno-napredne stranke župan L. Košmelj, da je oškodoval marsikoga. Zmanjkalo je občinski blagajni na tisoče ubožnega denarja, vse je šlo v liberalno bisago. Joj mene, ko bi bil le nekoliko podobno nepoštenost napravil kak klerikalni župan, to bi bilo člankov v „Narodu“. Sedaj pa „Narod“ molči, molči celo deželni odbornik dr. Tavčar na svojih shodih o tej liberalni poštenosti. Nič hudega ne rečemo o županu, ki je že dal odgovor pred višjim sodnikom. Bil je sin svoje stranke. Zato pa vsa umazanost pade na stranko. Naj sedaj stranka pometa pred svojim pragom, dela ima za nekaj let dovolj. Ta čas naj pa lepo tiho bo in naj ne hodi na ulico!

Na Vrhniki bo v nedeljo, 15. septembra imelo novoustanovljeno „Kat. politično društvo za sodni okraj vrhniški“ svoj I. občni zbor v veliki dvorani „Kat. Doma“. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Vspored: 1. poročilo pripravljalega odbora; 2. volitev odbornikov; 3. govor o splošnem političnem položaju. Vsi udje društva se vabijo tem potom, da se posebno tega zborovanja udeleže v kar najobilnejšem številu.

Pripravljavni odbor.

Iz Loža. Od nekdanje je navada, da verni kristijani radi kinčajo altarje po cerkvah s cveticami. Gotovo lepa navada ter mislim, da je to Bogu in vsakemu poštenemu človeku dopadljivo, le nekemu tukajšnjemu c. kr. uradniku ni to po volji. Pred kratkem namreč nesla je neka 11 letna deklica dva šopka svežih cvetic na altar v farno cerkev. Med potjo sreča jo dotični gospod ter vpraša, kam da nese tako lepe cvetlice. Ona odgovori: „V cerkev“. „A v cerkev, no jaz bi jih pa vže rajši tja vrgel, nego v cerkev dal tako lepe cvetlice“, bil je odgovor. Tedaj cerkev ni vredna cvetic, Bog ni vreden cvetic! Kako si hočemo razlagati pomen teh besedi? Nikakor drugače, nego, da tak človek ali sovraži Boga, ali pa ne veruje v njega. Pa govorijo liberalci, da so verni kristijani, da niso nasprotniki veri. Ni res, kajti kristijan, kateri veruje, da je v naših farnih cerkvah resnično pričujoč naš Bog, in da se s tem, ako kdo zaljša altarje, le njemu čast stori, ne more tako podle in umazane besede izgovoriti in to celo proti otroku, katerega je lahko na ta način pohujšati.

Narodni elgarejni papirčki na korist družbi sv. Cirila in Metoda so izšli. Najglavnejše je to, da je papir v resnici zelo fin in dober, da celo boljši od drugih tujih izdelkov in nič dražji. Radi tega priporočamo vsem kadilcem, da zahtevajo vedno in povsod edino te papirčke, da tako pripomorejo naši prekornosti in prepotrebni družbi sv. Cirila in Metoda.

Pregledovanje na črti bohinjske železnice. Te dni se prične pregledovanje črte druge železniške zveze s Trstom na črti od Jesenic do Trsta. Inženjerji in njim pridruženo osebje bode pregledovalo cel načrt, merili in postavljali bodo svoja znamenja.

Vojne ladje v Trstu. V nedeljo sta odpluli iz Trsta oni dve ruski vojni ladji, kateri sta bili dospeli tje 31. avgusta. V istem hipu, ko sta odhajali, pa je prišla v luko ladja „Donau“, ki se je vrnila s potovanja okoli sveta; 352 ljudi je bilo na njej, po večini s Kitajskega, kamor so odšli po „Zenti“. Na ladji se je izvršila zdravniška preiskava, ker je ladja plula mimo

krajev, ki so zdravstveno nevarni. Konstatovalo se je, da je vse v najboljšem stanju, na kar so odšli s trikratnimi „hurá“ klici na kopno. „Donau“ se je vrnila po preteku 2 let. Potem so došle še druge ladje. Te dni so spustili v Trstu v morje novo avstrijsko vojno ladjo „Arpod“.

V Ljutomeru je umrl tamošnji zdravnik dr. Anton Mihalič, mož krščanskega mišljenja.

V Krškem so imeli te dni velik požar. Gorelo je pri Aumanu. Zgorelo je gospodarsko poslopje, ena hiša in streha prodajalnice. Mnogo blaga je pokvarjenega in uničenega.

Na Reki so zaprli bolnišnico, v kateri je umrl pomorščak Anton Gjustič, kakor sodijo nedvomno na kugi. Iz bolnišnice ne puste nikogar ven, nikdo ne sme notri. Redarstvo straži neprestano bolnišnico. Radi tega sprejemajo nove bolnike v neko provizorično bolnišnico. Zdravnika, ki je zdravil Gjustiča in usmiljeno sestro, ki mu je stregla, so spravili v posebne sobe, ločene strogo od drugih. — Poklicali so brzojavno iz Budimpešte dr. Preisa, ministerskega svetnika ki je proučeval kugo v Indiji.

Perosijev „Natale“ v Vidmu je privabil 5., 6., 7. in 8. t. m. toliko občinstva v Vidmu, da ga toliko v Vidmu že davno ni bilo. Posebno je bilo tam v nedeljo vse natlačeno. Skladba in izvajanje iste navdušilo je neizrečeno poslušalce, ki so dajali z burnim odobravanjem duška svojim čutilom. Ko se je v nedeljo po odpetem „Natalu“ odpeljal Perosi iz cerkve na svoje stanovanje, priredilo mu je občinstvo, nahajajoče se pred stolno cerkvijo, in pa po ulicah, burno ovacijo. Kar jih je bilo te dni v Vidmu in so poslušali predavanje „Natala“ niso mogli prehvaliti kolikor te krasne skladbe toliko tudi petja in godbe, ki je spremljevala petje.

„Slovenski List“ pred porotniki.

Dr. Ivan Tavčar je zopet jedenkrat ljubljanskim porotnikom toliko zaupal, da je pred njimi tožil „Slov. List“. Številka „Slov. Lista“ od 4. maja mu je dala to priliko, a mi mislimo da bi dr. Tavčar ne tožil, ko bi vedel, kaj mu bo povedal naš zagovornik dr. Poček, mož, ki ne pripada nobeni stranki, a ki kot pošten Slovenec ve, kaj sme in ne sme storiti mož, ki si nadeva ime voditelja kake slovenske stranke. Ta govor dr. Počeka je več vreden, nego veselje naših zagrizenih nasprotnikov in vsa tožba. Razsodni ljudje bodo po tem govoru lahko iskali resnice.

Zakaj je tožil dr. Tavčar.

Dr. Tavčar je dvignil proti odgovornemu uredniku „Slov. Lista“ Iv. Jakopiču naslednjo

obtožnico:

Gospod Ivan Jakopič dal je kot odgovorni urednik političnega, v Ljubljani izhajajočega tednika „Slovenski List“ natisniti v tega lista številki 18. iz letošnjega leta, izišli dne 4. maja t. l.

1. uveden članek, naslovljen z besedami „Wolf in Tavčar v objemu“. (Izvirno poročilo.), sklepajoč s tem-le stavkom: „Dr. Tavčarjevo ljubkovanje z Wolfjanci je dokazalo, da narodno napredna stranka nima pravice govoriti o honetnosti dokler ima takega človeka, kakor je dr. Tavčar, v svoji sredi“;

2. v rubriki „Domače novice“ notico, naslovljeno z besedami: „Slika hinavščine“, glasečo se tako-le: Dr. Kveder, zastopnik ljubljanskega mesta, ki je glasoval z Wolfjanci v državnem zboru, ko se je šlo za to, da bi nasprotniki katoliške cerkve in Avstrije dobili priliko, udrihati po našem prestolonasledniku, je bil ob tem glasovanju v resnici v škripcih. Vedel je dobro, da napad na prestolonaslednika ne velja visoki osebi, ampak načelom, katera je priznal naš prihodnji cesar, ko je pohvalil katoliško šolo. Umevno je samo ob sebi, da je dr. Kveder, pod čegar komando stoji kranjsko liberalno učiteljstvo in ki sam neprenehoma blati katoliške šole v svojih glasilih, ona izjava spekla istotako kakor tovariša Wolfa — v dno črne duše. Kaj storiti? Glasovati zoper prestolonaslednika je težko že zaradi tega, ker so bile ta čas pred durmi volitve za ljubljanski občinski svet

pri katerih čedna truma c. kr. uradnikov množi liberalno četo dr. Kvedra, po drugi strani pa neizpolnjeno pustiti učiteljem srčno željo, da naj se lopne po katoliški šoli — je pa še težje. Odločil se je za prvo, „Slovenec“ je po zasluženju običal „kveder“, ki se je postavil nasproti ne le ministerskemu predsedniku, ampak tudi cesarskemu princu. In kaj je odgovoril dr. Kveder? Pisal je v „Narodu“, da je le zato glasoval zoper prestolonaslednika, ker je vedel, da bode „Slov.“ izkoriščal izjavo prestolonaslednika v svoje namene. Tudi to izjavo dr. Kvedra je prismojeno liberalstvo požrlo z isto mirnostjo, kakor druge take čedne izjave, poganjajoče iz hinavščine. Pa tudi uradnike je bilo treba pribiti, da se niso Subic in Požar in Senekovič sramovali stati na plakatih v vrsti kandidatov skupaj z dr. Tavčarjem. Napravil je „Narod“ tedaj globok poklon baronu Heinu. Pisal je, da je le poročilu barona Heina pripisovati, da je Ljubljana dobila potresne olajšave. In uradniki so marširali na volišče;

4. v rubriki „Domače novice“ notico, naslovljeno z besedami „Poraz liberalcev“ glasečo se tako-le: „Pri občinskih volitvah na Rakeku je sijajno zmagala katoliško-narodna stranka. Nasprotnikom niso pomagala do zmage niti pečena teleta. Z ozirom na poraz liberalcev v Ribnici in na Rakeku bi Tavčar lahko dejal, da je zanj politika prav za prav poritika“.

torej dal premišljena sredstva in pripomoček, da se je zasebni obtožitelj očitno v natisnem delu po imenu ali pa z znamenji, ki se njemu prilegajo, ne pripovedovaje nikakih prigodkov, dolžil zaničljivih lastnostij ali mislij in izročal javnemu zaničevanju, ter da so se zasebnemu obtožitelju na očitnem kraju ali pred več ljudmi, če tudi ne v pričo njega, dajale grde besede; zakrivil je s tem pregrešek zoper varnost časti po §§ 7., 5., 491., 403., kaz. zakon. in prestopek zoper varnost časti po §§ 7., 5., 496. kaz. zak.; kaznuje naj se po § 493. kaz. zak. z ozirom na določbo § a 267. kaz. zak.

Zagovor Jakopičev.

Odgovorni urednik „Slovenskega Lista“ Jakopič je izjavil, da dotičnih člankov ni bral, ker ga v Ljubljani takrat ni bilo. Povedal je kraj, kjer je takrat bil, in osebe s katerimi je govoril. On torej ni dal tiskati inkrimovanih člankov.

Sodniki.

Porotnemu sodišču je predsedoval deželno-sodni svetnik gospod dr. Kavčič, votanta sta bila gg. deželnosodna svetnik Hauffen in Vedernjak.

Porotniki.

Porotniška klop je bila sestavljena iz naslednjih gospodov: Valentin Golob, trgovec z železnino na mestnem trgu v Ljubljani; Ferdinand Polak, trgovec v Kranju; Janez Česnovar, kramar iz Ljubljane; Karol Čeferin, trgovec v Postojini; Karol Lenčec, vinski trgovec z Laveru; Julij Kantz, trgovec v Ljubljani; dr. Jož. Waldherr, imetelj zasebnega učilišča; Alojzij Ferjančič, posestnik na Slapu; Fran Hlebš, usnjar v Ljubljani; Fran Dovč, posestnik v Ljubljani; Jožef Zimmermann, posestnik v Zagorju; Janez Mesesnel posestnik iz Vipave.

Tavčarjev zastopnik dr. Tekavčič.

Dr. Tavčarja je zastopal dr. Tekavčič, ki je v svojem govoru hotel praviti na dolgo in široko, zakaj dr. Tavčarja „Slovenski List“ jezi, pa predsednik ga je prekinil in moral je ostale Tavčarjeve težave za to pot še spraviti.

Dr. Tekavčičeva radovednost o sotrudnikih „Slovenskega Lista“ se tudi ni obnesla. Tudi tu je moral ostati v določenih mejah. Dr. Tekavčič je tudi rekel, da poslancu dr. Tavčarju nihče nima nič očitati, ker je „svoboden“ v svojem glasovanju.

Zagovor dr. Fran Počeka.

Zagovornik obtoženega Jakopiča je bistveno sledeče povedal:

Kdo je zlezel pod klop?

Zastopnik zasebnega obtožitelja trdi, da je obtoženec pred obtožbo pod klop zlezel, češ, da

inkriminiranih člankov ni bral, da se izgovarja na alibi, ne da bi dokazoval tem ponudil. Moram torej najprej v formalnem oziru opozoriti, da se mora vsaka kazenska zadeva preiskati, posebno pa se morajo natančno preiskati zadeve, ki spadajo pred porotnike.

Tudi, ako obtoženec prizna, se vendar njegovo priznanje ne sme kratko malo vzeti kot podlaga obsodbi, treba je preiskave — tako določa postava. Kdo je pa tisti, ki mora skrbeti, da se zadeva natančno preišče. Dolžnost za to zadene v oficijoznih slučajih državnega pravdnika, pri zasebnih obtožbah pa razžaljenega.

V našem slučaju se ni vršila nobena preiskava, obtožnica se je sodišču takorekoč „tja vrgla“. Vsekako bi bil moral zasebni obtožitelj povzročiti, da se obtoženi o njegovi obtožbi zasliši in potem, ko se je obtoženi zagovarjal, da inkriminiranih člankov ni čital, dokazati, da ta zagovor ni resničen. Tega zasebni obtožitelj ni storil. Zaradi tega mora se z ozirom na zgoraj omenjeni princip kazensko-pravdnega reda obtožencu verjeti, to tembolj, ker le ta svoj zagovor verjetno podpira; on pove kraj, kjer je bival 3., 4. in 5. maja, ter navaja osebe, s katerimi je te dni občeval. Njegov zagovor je tako priprost in jasen, da se mu mora verjeti brez vsacega dokaza. Ko bi se mu pa vkljub temu ne verjelo in ko bi se kljub temu prezrlo, da je zasebni obtožitelj imel dolžnost dokazati, da je obtoženi članke res čital, potem je dolžnost sodnika samega — z ozirom na zgoraj omenjeno postavno določbo, da reče: „Zame zadeva ni jasna, torej sklenem, da se od obtoženega navedene priče zaslišijo, predno ga sodim“. To, gospodje porotniki, ni samo Vaša pravica, marveč je Vaša dolžnost.

Vprašanje pa: Ali je obtoženec inkriminirane članke čital ali ne, je velevažno, kajti če obtoženec člankov tudi ni čital, vendar ne odide kazni, ako je v teh člankih kaj kaznjivega; v tem slučaju namreč mora se zagovarjati radi svoje zanemarjene paznosti po članu III. št. 1 in 5 zak. z dne 15. X. 1868. št. 42 drž. zak.

Kakor hitro se prepričate, gg. porotniki, da obtoženec člankov ni čital, morate eo ipso zanikati Vam stavljena vprašanja 1—4, in Vam preostaja potem le še premišljevanje glede petega o zanemarjanju dolžne paznosti.

Ker zastopnik zasebnega obtožitelja nekako splošno trdi, da si ni mogoče misliti, da obtoženec ne bi bil čital člankov, opozarjati moram, da si le-ta ne služi kruha z uredništvom, marveč kot uslužbenec „Vzajemne zavarovalnice“. Ni si torej nič lažjega misliti, kakor da se pri njem res dostikrat more prigoditi, da ne čita člankov, ki pridejo v list, torej tudi to govori za resničnost njegovega zagovora. Sicer pa ni samo obtoženi Jakopič tisti, ki člankov vedno ne čita, taki so tudi drugi uredniki, izvzet tudi ni odgovorni urednik „Slov. Naroda“, glede katerega vem iz lastne skušnje, da se je tudi že ravno tako zagovarjal. Toisto se prigodi naravno tudi urednikom nemških listov.

Ker je to nekaj navadnega, vsakdanjega, ravno zato je bilo potrebno kazensko določilo zaradi zanemarjanja dolžne paznosti. V drugo moram formalno opozarjati, da zakon določuje, da ni dopuščeno obtožbo v vsakem trenutku spreminjati, kakor bi se kateremu poljubilo.

To navajam radi tega, ker se zasebni obtožitelj glasom svoje obtožbe čuti žaljenega le v štirih točkah, prvič, ker se mu očita nehotetnost, drugič, ker se mu predbaciva hinavščina, tretjič, ker se nazivlje njegova politika poritika, in četrtič, ker se nazivlje dr. Kveder. Zastopnik obtožiteljev pa Vam je danes tukaj izcrpal iz obtožbe vsa mogoča in nemogoča razžaljenja. Kakor rečeno, je to nedopustno in se bodem torej v svojem nadaljnjem govoru oziral le na to, s čimur se zasebni obtožitelj po svoji lastni izjavi čuti žaljenega.

Ali je častno družiti se z Wolfom?

Sedaj preidem na stvar samo. Kedor se zakrivi po § 491 kaz. zak., ostane vendar le brez kazni, ako po istem kazenskem določilu dokaže resničnost svojih trditev. Zaradi tega je

potrebno, da si ogledamo, ali je to, kar „Slovenski List“ piše, resnično, ali ne. Treba je posamezne članke presojudati. Pri prvem članku zadeti moram ob te nepričadete politične stranke. Da bi me gg. porotniki napačno ne razumeli, omeniti moram, da je marsikaj za to stranko častno, ali bolj rečeno, dopustno, kar je za drugo stranko nedopustno. Če bodem torej o dejanjih strank govoril, ki so nečastna, ne bodem imel pri tem namena, kako stranko razžaliti.

Nam vsem je znana oseba poslanca Wolfa. Vse njegovo stremenje in ravno tako tudi njegove stranke gre na to, da razširi moč Vsemenštva in da ovira Slovence v svojem razvoju, osobito, da kolikor mogoče krati pravice Slovencev, da bi končno Slovenci zginili s površja. Tako je delovanje poslanca Wolfa, kateri je nam vsem dobro znan, ker je več let bival nedaleč od nas. To delovanje je morda s stališča nemških strank dopustno, ali z našega stališča je nedopustno, je sramotno. Kdor izmed nas nasprotnika v tem stremljenju tudi le od daleč podpira, mora se imenovati nepošten človek. To mi bode vsak pritrdil.

Prizor v parlamentu, katerega je povzročila Wolfova stranka proti zaslužnemu našemu poslancu dr. Šusteršiču, Vam je vsem znan. Pri tisti aferi se ni šlo za prav nič drugega, kakor da bi se voditelj ene stranke uničil in da bi se seveda tudi dotična stranka kolikor mogoče oblatila. Za nas Slovence ni imela ta afera prav nobene koristi, pač pa je služila v to, da so se nam rogali, da so nas poniževali. Znano Vam je, da sta v tej aferi nastopala dva slovenska poslanca, da bi udrihala po g. dr. Šusteršiču, in sta s tem pripomogla našim največjim nasprotnikom slovenski narod zaničevati.

To je po mojih mislih nehonetno, in se vsled tega zasebni obtožitelj po prvo inkriminiranem članku ne more čutiti žaljenega.

Opozoriti pa še moram, da se zove v članku stranka nehonetna, nã pa zasebni obtožitelj, torej ima tem manj povoda čutiti se žaljenega.

Kdo je hinavec?

Preidem na drugo točko. Tukaj se očita zasebnemu obtožitelju, da je postopal hinavsko, ker ni povedal pravega motiva, zakaj da je bil za debato, katero so predlagale nekatere stranke v parlamentu o izjavi nadvojvode Fr. Ferdinanda o verski šoli.

Gledé te dolžitve se sklicujem na „Slov. Narod“ sam, kateri je s prva trdil, da je zasebni obtožitelj glasoval za debato, da bi krepkeje ožigosal nastop nemških strank proti udu cesarske hiše in da bi povedal stališče svoje stranke nasproti verski šoli. V svojem govoru v Krškem je pa zasebni obtožitelj vse drugače se izrazil, namreč prilično tako, da mu izjava nadvojvode radi tega ni prijetna, „ker se je tako nekako ob stran postavil hiperklerikalizmu“. Po „Slovenskem Narodu“ in zasebnem obtožitelju je torej dokazano res tisto mišljenje zasebnega obtožitelja, katero se mu očita v tem drugem članku, torej je tudi glede tega drugega vprašanja dognan dokaz resnice.

Gospod zastopnik obtožiteljev pravi, da hinavščina ni čednost. Priznavam to tudi jaz. Ali politik mora to lastnost vendar drugače presojudati, kakor mi navadni ljudje. Nam vsem je znano, da se v politiki prav mnogo deluje s hinavščino, to je z lastnostjo, ki je odkritosrčnosti nasprotna. V politiki mislim, da se mora vsako zakulisno delovanje imenovati hinavščina.

Iz tega ozira se mi pa čudno zdi, da se politik, kakor je zasebni obtožitelj, čuti razžaljenega, ako se mu očita politična hinavščina v tako skromni obliki, kakor jo imamo pred seboj.

Politika — „poritika“.

K tretji točki omenim, da je besedico poritika — izumil neki tržaški list, ki je, kakor mislim, v taboru liberalne stranke („Brivec“. Opom. ured.). Čuditi se moram toraj, da se

ravno ud liberalne stranke čuti po tej besedi žaljenega.

Sicer pa beseda poritika ni nikakor žaljiva. Z isto hoče dopisovalec le prisposodno povedati, da je bila liberalna stranka pri volitvah na Rakeku in Cirknici porazena, kar pa gotovo ni kaj tacega, da bi se moral vodja te porazene stranke čutiti žaljenega.

Ali je „dr. Kveder“ razžaljenje?

Konečno omenjam še glede besede „Kveder“, da jo je gospod zasebni obtožitelj sam pri nekem shodu (v Postojini) izumil, ko je navzočim dejal, da se mora nastopati na Dunaju ne z rokavicami, marveč s kvedrom. Kako je mogoče, da se sedaj po tej besedi čuti žaljenega, mi je tudi nerazumljivo.

Enaka mera.

V obče pa moram še omeniti, da je pač Vam vsem znano, kako pisarijo drugilisti, osobito „Slov. Narod“, kake govore ima dan na dang. zasebni obtožitelj sam. Trditi moram, da pisava „Slov. Naroda“, da govori g. zasebnega obtožitelja presegajo vse meje dopustnosti. Da, reči moram, da je to, kar se je postavilo tukaj pod obtožnico, angeljsko petje nasproti pisavi „Slov. Naroda“ oziroma govorom zasebnega obtožitelja. Res čudno je torej, da se more obtožitelj čutiti žaljenega, ker je vendar misliti, da se mož, kakor je zasebni obtožitelj, zaveda svojega nevarnega bojevanja, da on, ki brez vsake mere strelja na nasprotnike, ostane toliko mož, da stoji v boju kakor tarča, svest si, da bode marsikatera krogla zopet nazaj v njega priletela. V političnem boju morajo se dejanja drugače presojudati, kakor v navadnem življenju.

Pred kratkim je sodilo tukajšnje sodišče o zasebni obtožbi, da je občinski odbornik drugemu predbacival, da je obč. blagajno oškodoval. Tako predbacivanje bo vsakdo imel za razžaljivo. Ali sodišče je izreklo, da je to, v političnih bojih dopustna kritika. Ta slučaj navajam Vam, da Vam pokažem prakso, katera presoja razžalitve v političnih bojih drugače, kakor v navadnem življenju.

In mislim, da se mora enaka mera povsod rabiti. Ako je dovoljeno zasebnemu obtožitelju žaliti, potem mora biti dovoljen tudi drugim. Sicer pa, kaj bi rekli o možu, ki je učil druge dan na dan slabosti, ako se pride Vam pritoževati, da mu te slabosti vračajo. Gotovo boste mu odgovorili, da kakor seje, tako žanje.

Gg. porotniki, ker je torej dokazano, da obtoženi inkriminiranih člankov ni čital in ker je drugič dokazano, da je to, kar se v teh člankih zasebnemu obtožitelju očita, resnično, če je tudi v nekoliko strogih besedah povedano, boste na vsak način zanikali prva štiri vprašanja.

Zanikali boste pa tudi peto vprašanje, ker se prestopka po članku III. števil. 1 in 5, zak. z dne 15. X. 1860 števil. 42. drž. zak. zakrivi le tisti urednik, kateri ni čital članka, ki obsega kaj razžaljivega. Oprostili ga boste glede tega vprašanja, ker sem Vam dokazal, da v inkriminiranih člankih ni nič razžaljivega in, ako bi bilo kaj razžaljivega, da vendar le resnici odgovarja. Ko bi pa kljub vsemu temu vendar le prišli do tega prepričanja, da se v inkriminiranih člankih obtožitelj žali, bi peto vprašanje potrdili, prva štiri pa zanikali.

Opomnil bi le še, da bi Vaša obsodba gotovo zadela nedolžnega moža, ker se isti, kakor že zgoraj povedano, ne služi kruha z uredništvom, marveč na drug način, da je torej naravno, da je popolnoma po nekrivdi danes prišel na zatožno klop. Ako po vesti sodite, morate ga oprostiti.

Sodba ljubljanskih porotnikov.

Porotniki (načelnik g. Val. Golob) so potrdili prva štiri vprašanja, da je Ivan Jakopič dal natisniti inkriminirane članke, ter se niso

ozirali na vprašanje glede zanemarjenja dolžne paznosti, in sodišče je imelo priliko obsoditi Jakopiča glede vseh Tavčarjevih obdolžitev.

Dr. Tekavčič: „Predlagam, naj se Jakopič obsodi v zapor od 6 mesecev do jednega leta.“

Dr. Poček: „Predlagam najmanjšo kazen z ozirom na to, da Jakopič radi takega pregreška še ni bil kaznovan, z ozirom na njegovo rodbino in z ozirom na to, da je obsodba izšla očitno iz politike.“

Sodišče je Jakopiču prisodilo tri tedne zapore. Uložila se je pritožba ničnosti.

Izid volitev

v kmečki skupini, v kolikor nam je bil sporočen do sklepa lista.

Kranj-Tržič-Loka.

Volišče	Dr. Brejc	pl. Detela	Lazzarini
Smlednik	84	93	9
Naklo	106	112	3
Zminec	105	106	—
Preddvor	189	189	—
Poljane	71	85	14
Trata	142	154	12
Stara Loka	179	198	19
Železniki	30	46	16
Predoslje	96	118	21
Sorica	78	79	1
Sv. Ana	24	24	—
Sv. Katarina	37	37	—
Križe	95	95	1
Kovor	53	55	2
Cerklje	193	194	1
St. Jurij	127	146	21
Besnica	54	60	6
Oselica	90	91	1
Stražišče	80	88	8
Javorje	109	106	—
Selca	278	315	38

Kamnik-Brdo.

Volišče	Mejač	Staré
Ihan	54	2
Jarše	118	20
Krašnja	39	8
Peče	66	3
Domžale	48	34
Mekinje	162	—
Podhruška	101	—
Vodice	127	4
Mengeš	80	8
Trzin	61	4
Zlato polje	38	—
Prevoje	66	30
Dolsko	46	7
Gozd	40	—
Spitalič	85	—
Gor. Tuhinj	115	1
Dob-Rova	45	15
Brezovica	34	7
Podrečje	12	8
Krtina	16	1
Lahoviče	138	—
Žeje	140	1
Nevlje	39	—
Moravče	101	25
Drtilja	34	11
Vel. vas	10	30
Blagovica	92	7
Trojana	82	13

Poleg tega dobil Zarnik 39, od teh v Krtini 24 glasov.

Radovljica-Kranjska gora.

Volišče	Pogačnik	Čop
Lancovo	39	3
Srednja vas	144	8
Lesce	39	57
Begunje	43	25
Jesenice	97	22
Bled	46	31
Ovsiše	73	11
Boh. Bistrica	137	—
Bela Peč	9	7
Breznica	78	19
Mošnje	132	8
Kamna gorica	23	3
Gorje	146	7
Boh. Bela	72	1
Dovje	23	10
Koroška Bela	33	28
Kropa	19	3
Kranjska gora	55	26

(Dalje prih.)

Čudež iz Švice.

Podpisana tvrdka, pošlje vsaki osebi kateregakoli stanu, proti poštnemu povzetju za nezaslišano ceno K 2.60, colnine prosto, izvrstno, 24 ur dobrotekočo uro s 3-letno garancijo.

Vrhu tega dobi vsak naročnik eno elegantno fino kovano verižico. Ako ura ne ugaja, se dragevolje premeni ali znesek povrne.

Dobi se edino le pri zastopstvu švicarskih ur v Krakau, poštni predalček št. 29. (31) 3—2

Hiša

se prostovoljno prodaja na Javorniku št. 2; ista ima 7 stanovanj, 2 velike kleti, hlev itd.

Več pové Anton Žumer, posestnik in trgovec na Javorniku št. 9. (32) 2—2

Iščem

službo vratarja

pri krščanski družini.

Star sem 37 let, oženjen in brez otrok. Govorim slovensko in nemško, službo lahko takoj nastopim. Sprejemem službo na Kranjskem in tudi drugod.

Ponudbe naj se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista.“ (33) 3—1

Pravo naravno sadno žganje

kakor češpljevec, češnjavec, hrušovec itd. za namako jagod in drugega sadja prodaja samo

L. Benedik, Ljubljana

Dolenjska cesta.

Po pošti pošiljam zaboje po 5 kg s 3 l in po 10 kg s 6 l vsebine po povzetju. (23) —6

V najem se dá ali tudi prodaja

gostilna

v Otočah št. 16.

Več pové Anton Žumer, posestnik in trgovec na Javorniku št. 9. (32) 2—2

Stalna tvornica tamburic

Mije Novaka

v Preloščici pošta Topolovar pri Sisku.

Čast mi je naznanjati vsemu slavnemu občinstvu, da prodajam svoje tamburice, katere sam izdelujem, jako fine in izigrane in vse z ebenovino vdlane po znižanih cenah. Kdor si hoče naročiti, ta more od mene dobiti jako fino tamburico za male novce, in jaz mu garantiram za vsako vrednost. Ako bi mu ne ugajala, jo vzamem nazaj ter vrnem denar ali jo pa zamenim.

Cenik tamburic:

Bisernica z ebenovino in mašino . . . K 8.—
Ista brez mašine . . . „ 5.—
Brač I. z ebenovino in mašino . . . „ 12.—
Brač II. isto kakor prvi . . . „ 14.—
Brač III. isto kakor prvi in drugi . . . „ 14.—
Brač IV. z ebenovino in mašino . . . „ 16.—
Brač kontro isto kakor ostali . . . „ 20.—
Bugarija I. z ebenovino in mašino . . . „ 10.—
Bugarija II. z ebenovino in mašino . . . „ 14.—
Bugarija III. isto kakor druga . . . „ 15.—
Berde jako fine z ebenovino in mašino I. 50 K, II. 60 K, III. 70 K, IV. 80 K.

Z velespoštovanjem

(30) 3—3

Mijo Novak,
izdelovalec tamburic.

Pri nakupovanju

suknenega in manufakturnega blaga

se opozarja na tvrdko

KUGO JKL

v Ljubljani

v Špitalskih ulicah šte. 4.

Velika zaloga (25) —5

suknenih ostankov.

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke

zarezane strešne opeke

(Strangfalzziegel) rudeče in črne, z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz vlitenga železa

lončene peči in štedilnike

lastnega izdelka

Roman-cement

lastnega izdelka

Dovški portland-cement

kakor vse v stavbinsko stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!

(22) —9